

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 711/2017-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. februára 2018 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Jelou Mikuškovou, Bzovicka 24, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 270/2013, za účasti Okresného súdu Piešťany, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 270/2013 porušené boli.

2. Okresnému súdu Piešťany prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 270/2013 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 312,34 € (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Jely Mikuškovej, Bzovicka 24, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. januára 2017 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. Jelou Mikuškovou, Bzovicka 24, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 270/2013 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení žalobcu stranou napadnutého konania vedeného okresným súdom o zaplatenie sumy 3 821,88 € z titulu náhrady škody na nehnuteľnosti a zmluvnej pokuty podľa nájomnej zmluvy. Návrh na vydanie platobného rozkazu bol podaný okresnému súdu 14. októbra 2013.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Zo strany sťažovateľa boli splnené všetky podmienky na vydanie platobného rozkazu, súdny poplatok vo výške 229,- € bol zo strany sťažovateľa zaplatený na účet súdu ihneď po doručení výzvy dňa 22. 10. 2013.“

Nakoľko súd od podania návrhu platobný rozkaz nevydal, sťažovateľ sa domáhal urgenciou zo dňa 2. 12. 2013 o jeho vydanie, na ktorú odpoveď neprišla žiadna. Následne urgenciou do rúk predsedu súdu zo dňa 27. 3. 2014 sa sťažovateľ opakovane domáhal vydania platobného rozkazu resp. o konanie vo veci. Dňa 5. 5. 2014 došla právnej zástupkyňi sťažovateľa odpoveď predsedu Okresného súdu v Piešťanoch na urgenciu zo dňa 27. 3. 2014 nazvanú Upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti, z ktorej vyplýva, že spis bol bez ďalšieho zdôvodnenia a bez vydania platobného rozkazu prevedený do registra C, kde je vedený pod 4 C 270/2013 a dňa 1. 4. 2014 bol zaslaný návrh na vyjadrenie žalovaným 1 a 2. Urgenciu sťažovateľa pritom predsedníčka súdu vyhodnotila ako nedôvodnú. Uviedla, že ďalší priebeh konania závisí od vyjadrenia žalovaných ako aj od poradia nápadu veci v senáte zákonného sudcu, ktorý vzhľadom na množstvo vecí v jeho senáte vytyčuje pojednávania podľa poradia nápadu. Toto tvrdenie predsedníčky súdu si bohužiaľ žalobca nemá možnosť overiť, ale po viac ako troch rokoch tomuto tvrdeniu predsedníčky súdu neverí.

Odo dňa 5. 5. 2014, teda viac ako dva roky, kedy bola doručená právnej zástupkyňi odpoveď predsedníčky súdu, sťažovateľ nemá vedomosť o žiadnom úkone súdu, od podania návrhu ubehlo už viac ako tri roky, čo považuje sťažovateľ za bezdôvodné prieťahy v konaní...

Sťažovateľ tvrdí, že horeuvedeným postupom súdu, ktorým je nečinnosť súdu viac ako tri roky od podania žaloby bolo porušené jeho právo ako účastníka konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1) a čl. 48 ods. 2) Ústavy Slovenskej republiky, jeho právo podľa čl. 6 ods. 1) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj právo na včasné a dôstojné prejednanie a rozhodnutie sporu bez zbytočných prieťahov.“

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 € a uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť mu trovy konania.

Pred predbežným prerokovaním veci sa po predchádzajúcej výzve ústavného súdu k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. Spr 76/17 zo 7. februára 2017, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Predmetom konania je nárok na náhradu škody spôsobenej na užívanom byte v nájme ako aj zaplatenie zmluvnej pokuty z nájmovej zmluvy. Žaloba na súd bola podaná dňa 14. 10. 2013, pričom dňa 22. 10. 2013 súd vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý bol uhradený 16. 12. 2013. Dňa 18. 12. 2013 dala vyššia súdna úradníčka previesť vec z registra Ro do registra C bez vydania platobného rozkazu, pričom ak súd posúdi, že vo veci nie je možné vydať platobný rozkaz, nemá žalobca možnosť si jeho vydanie nárokovať. Dňa 26. 3. 2014 bol návrh s prílohami doručovaný žalobcom, ktorí ho 4. 4. 2014 prevzali a dňa 12. 6. 2014 sa k nemu vyjadrili s doložením odborného posúdenia. Vzhľadom k tomu, že sudca mal v tom čase od 800 po 1.050 vecí v pojednávacej agende vytyčoval veci na pojednávanie podľa poradia nápadu, preto v predmetnej veci nebol skôr vytyčený termín pojednávania, ale až dňa 2. 2. 2017 na 15. 3. 2017.

Pri nedostatočnom personálnom obsadení súdu, keď napriek žiadostiam na MS SR o navýšenie počtu sudcov sa Okresný súd Piešťany na začiatku roku 2016 dostal do stavu, že mal len 7 sudcov vo výkone, nebol súd dostatočne personálne obsadený, čo malo za následok navýšenie počtu vecí v senátoch sudcov a tým aj nemožnosť vo veciach neskôr napadnutých vytyčovať termíny pojednávania skôr ako po dvoch rokoch od nápadu.“

Z prílohy podania sťažovateľa doručeného ústavnému súdu 13. marca 2017 vyplýva, že sťažovateľ ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní nariadenom na 15. marec 2017 zo zdravotných dôvodov (práceneschopnosť). Z uvedeného podania ďalej vyplýva, že okresný súd spolu s predvolaním na pojednávanie zaslal sťažovateľovi aj vyjadrenie žalovaných na zaujatie stanoviska.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 711/2017-11 z 15. novembra 2017 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu v prípise sp. zn. Spr 76/17 z 21. decembra 2017 oznámila, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania a vyjadrila sa k ďalšiemu priebehu napadnutého konania, z ktorého vyplýva, že po doručení sťažnosti ústavnému súdu boli v napadnutom konaní vykonané tieto procesné úkony:

1. Pojednávanie okresného súdu nariadené na 15. marec 2017 bolo odročené pre ospravedlnenú neúčast' sťažovateľa.

2. Pojednávanie okresného súdu nariadené na 12. apríl 2017 bolo odročené pre neprítomnosť sporových strán.

3. Pojednávanie okresného súdu nariadené na 13. september 2017 bolo odročené na účel doplnenia dokazovania a predloženia návrhov sporových strán na doplnenie dokazovania v lehote 21 dní.

4. Ďalšie pojednávanie okresného súdu vo veci nariadené na 2. február 2018 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu.

Následne ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenia predsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr. 76/17 zo 7. februára 2017 a 21. decembra 2017 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní z 30. januára 2018 oznámila ústavnému súdu, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a k vyjadreniam predsedníčky okresného súdu v podstatnom uviedla, že *„... nesúhlasíme s názorom súdu, že v prejednávanej veci nebolo možné vydať platobný rozkaz, čo nebolo nijak vysvetlené a že spis musel byť z toho dôvodu prevedený z registra Ro do registra C, a domnievame sa, že toto prevedenie bolo účelové.*

Taktiež si dovoľím podotknúť, že nie je vinou sťažovateľa, že konajúci súd má nedostatok personálneho obsadenia, čo je permanentná výhovorka súdov a dovoľím si predpokladať, že v prípade kontroly by sa zistilo, že boli prejednané a aj rozhodnuté veci aj mimo predsedníčkou uvádzaného poradia.“

Vzhľadom na oznámenia predsedníčky okresného súdu a právnej zástupkyne sťažovateľa, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd zároveň osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03) a ich namietané porušenie možno preskúmať spoločne.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa

rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o náhrade škody spôsobenej na nehnuteľnosti a o zmluvnej pokute tvorí v zásade štandardnú súčasť činnosti súdov, pričom konkrétne okolnosti posudzovanej veci ani obsah predmetného súdneho spisu neodôvodňujú záver jej o právnej či faktickej zložitosti.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľ neprispel k predĺženiu predmetného konania významnejším spôsobom, keďže v dôsledku ospravedlniteľného dôvodu na strane sťažovateľa bolo odročené zatiaľ len jedno pojednávanie (15. marca 2017, pozn.). Na pojednávaní nariadenom na 12. apríl 2017 boli neprítomné obe sporové strany.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

V rámci napadnutého konania ústavný súd identifikoval obdobie nečinnosti okresného súdu od 18. decembra 2013 do 26. marca 2014 po prevedení žaloby do registra civilných vecí bez vydania platobného rozkazu a predovšetkým od 12. júna 2014 do 2. februára 2017, keď bol nariadený prvý termín pojednávania vo veci po viac ako troch rokoch od podania žaloby (14. októbra 2013, pozn.).

Pokiaľ okresný súd poukazuje na nedostatočné personálne obsadenie súdu a množstvo nevybavených súdnych prípadov, k tomu ústavný súd v zhode so svojou doterajšou ustálenou judikatúrou (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03) konštatuje, že nedostatočné materiálno-technické vybavenie a poddimenzované personálne obsadenie súdu nemôže byť na ťarchu účastníkov konania a nemôže zbaviť okresný súd zodpovednosti za vzniknuté prietahy.

Ústavný súd preto aj s prihliadnutím k celkovej doterajšej dĺžke napadnutého konania a zisteným obdobiam neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 270/2013 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 10 000 €, požadované finančné zadost'učinenie však ničím neodôvodnil ani nepopísal pocit'ovanú ujmu, a teda náležité odôvodnenie ako zákonom predpísaná náležitosť uplatňovania fakultatívne priznávaného finančného zadost'učinenia napriek kvalifikovanému právnomu zastúpeniu absentuje.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že tento nedostatok zákonom predpísanej náležitosti, ako vyplýva zo sťažnosti sťažovateľa, nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04).

Na základe uvedenej skutočnosti ústavný súd v tejto časti návrhu nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

V.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľ si sťažnosťou uplatnil nárok na úhradu trov konania pred ústavným súdom.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 2, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Tarifná odmena za každý úkon vykonaný v roku 2017 predstavuje sumu 147, 33 €, čo spolu činí 294,66 €, a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za dva úkony po 8,84 €, čo spolu predstavuje sumu 312,34 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2018